

Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Kullandıkları Çalışma Taktikleri

Sabahat ÖZMENTEŞ

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

ÖZET

Bireysel çalgı çalışma süreci çalgı başarısının en önemli etkenlerinden biridir. Bu bağlamda, sürecin verimli olarak geçirilebilmesi için bilinçli çalışma taktiklerinin kullanılması gerekmektedir. Bu çalışmada, çalgı çalışma taktiklerinin öğrenciler tarafından ne kadar kullanıldığına ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bundan dolayı araştırma betimsel nitelikli bir çalışmadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan 3 bölümlü Çalgı Çalışma Taktikleri Anketi ile toplanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını lisans düzeyinde çeşitli çalgı dallarında eğitim almakta olan 79 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin bilişsel ve üst bilişsel taktikleri çalışma süresi ve zamanın belirlenmesi taktiklerinden daha fazla kullandıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çalgı eğitimi, çalışma taktikleri.

Undergraduate Music Students' Practice Strategies in Instrument Education

ABSTRACT

Individual instrument practice is one of the most important effects of instrument performance success. In this context, deliberate practice strategies should be used for efficiency. In this descriptive study, it is aimed to reveal how many practice strategies are used by instrument students. Data were collected by the Instrument Practice Strategies Survey which was made by the researcher. It consisted of 3 parts including open and close ended questions. Participants were 79 undergraduate students who were being trained for several instruments. The findings of the study revealed that students apply cognitive and metacognitive strategies more than organizing instrument practice time strategies.

Key Words: Instrument education, practice strategies.

GİRİŞ

Alan yazında karmaşık (Rohwer ve Polk, 2006) olarak tanımlanan çalgı çalışma sürecinde öğrenciler, çalgılarında teknik yeterlik kazanma, yeni eserler öğrenme, bu eserlerin yorumlanması, konser ya da sınava hazırlık gibi hedefler doğrultusunda çalgılarını çalışmaktadırlar. Çalgı çalışma “çalgıyı öğrenme ya da çalgıda yeterlik kazanma amacı ile tekrarlı çalma ya da sistemli egzersiz yapma” olarak tanımlanmaktadır (Cayne, 1990'dan aktaran Barry ve Hallam, 2002). Çalgı çalışma ile ilgili araştırmalar incelendiğinde bu araştırmaların özdüzenlemeli çalgı çalışma davranışları (Miksza, Prichard ve Sorbo, 2012; Miksza, 2012; Özmenteş, 2007; Topoğlu, 2011), çalgı çalışma davranışları (Duke, Simmons ve Cash, 2009; Rohwer ve Polk, 2006), çalgı çalışma taktikleri (Henley, 2001; Ross, 1985; Stambaugh, 2011), etkili çalgı çalışma (Miksza, 2007), çeşitli çalgı çalışma yöntemlerinin performans üzerindeki etkisi (Coffman, 1990; Gholson, 1998; Hewitt, 2001) gibi alanlarda olduğu gözlenmektedir.

Çalgıda çalışmanın etkililiği uzun zamandır üzerinde tartışılan bir konu olmakla birlikte bugün geline nokta, birçok araştırmacı için çalgıda başarı için nasıl çalışılacağı, yetenekten daha önemlidir (Ericsson, Krampe ve Tesch-Römer, 1993). Zihinsel ve fiziksel çalışmanın bir arada gerçekleştiği durumlardaki çalgı çalışmanın en etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, çalgı çalışmanın bilişsel ve üst bilişsel taktiklerin kullanımı ile gerçekleşmesi gerekliliği önem kazanmaktadır. Bu açıdan

bakıldığında çalgı çalışma şu başlıklar altında incelenebilir (Barry ve Hallam, 2002):

Çalışma Zamanının Yönetilmesi: (Toplam çalışma süresi, çalışma zamanının organize edilmesi)

Çalgıda başarılı olmak belirli bir yaşta başlama ve ardıllık gerektiren düzenli çalışma ile mümkün olabilmektedir. Çalgı performansının istenen düzeye gelebilmesi için gerekli olan çalışma süresi kişiden kişiye göre değişebildiği gibi, toplam çalışma süresi çoğu zaman çalgıda başarı için önemli bir belirleyici olarak görülmektedir. Jorgensen (2002), çalgı çalışma süresi ile çalgı başarısı arasındaki ilişkiyi incelediği nitel araştırmasında çalışma süresi ile başarı arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucunu bulmuştur. Benzer bir biçimde Özmenteş (2012), çalgı başarısı ile günlük çalışma süresi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında; 190 çalgı öğrencisine günlük çalışma sürelerini ve çalgı başarı puanlarını sormuştur. Araştırmadan elde edilen yanıtlara göre çalgısını günde bir saatten az çalışan öğrencilerin çalgı başarı notlarının ortalamaları ile çalgısını 1-2 saat, 3 saat ve üstü çalışan öğrencilerin puanları anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu sonuçlar çalgıda başarı için nasıl çalışılacağı kadar ne kadar çalışılması gerektiğinin de belirlenmesinin önemini gösterir niteliktedir. Çalgıyı çalışmada her gün hangi saatte çalışılacağı da üzerinde durulması gereken başka bir konudur. Bu konuda kişinin günün hangi saatlerinde çalıştığında en fazla verimi alacağı, kişinin kendini izlemesi ve kendisi ile ilgili farkındalık geliştirmesi ile mümkün olabilmektedir. Ayrıca çalışmada belirlenen hedeflere uygun çalışma zamanının seçilmesi gerekmektedir. Örneğin, konser ya da sınava hazırlık gibi farklı durumlarda öğrencilerin daha yoğun çalışmaları gerekebilmektedir. Böyle durumlarda öğrenciler, çalışacakları zamanın uzunluğu ya da kısalığı konusunda çalışma içeriğinin yoğunluğunu dikkate alabilmektedirler.

Bilişsel Taktikler: (Zihinsel çalışma, analiz etme)

Zihinsel çalışma, fiziksel deneyim olmadan yalnızca zihinsel olarak çalışmadır. Fiziksel çalışmanın mümkün ya da yeterli olmadığı durumlarda çalgı çalışma, zihinde tekrar yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Saatler boyunca çalgılarını çalışmaktan hoşlanmayan Rubinstein ve Horowitz gibi piyanistlerin, zihinsel çalışmayı etkin olarak kullandıkları söylenir. Ayrıca nörolojik ve psikolojik çalışmalar, fiziksel deneyimle gerçekleşen spor ve sanat gibi dallardaki başarı kazanmış birçok ismin zihinsel çalışmayı etkin olarak kullandığını belirtir. Konu ile ilgili yapılan bir araştırmada, hayali bir piyanoda 2 saat boyunca çalışma yapan deneklerin beyinlerinde, aynı

miktarda çalışmayı gerçek bir piyanoda yapan denekler ile aynı değişikliklerin oluştuğu gözlemlenmiştir (Kageyama, 2012).

Analiz etme, çalgı çalışmada bir başka bilişsel taktiktir. Eserin tonu, ritmik yapısı ve temposu gibi özelliklerinin ortaya çıkarılması, olası zor pasajların belirlenmesi, benzer ve ayrı melodilerin belirlenmesi ve eserin armonik yapısının çözümlenmesi gibi etkinlikler çalışmadaki etkililiği arttıracak nedenler olarak görülebilir.

Üstbilişsel Taktikler:

Üstbiliş kavramı, öğrenenlerin, düşünme ve öğrenme hakkındaki bildikleri ile ilgilidir. Üstbilişsel taktikler, **planlama, izleme ve değerlendirmeyi** kapsar. Öğrenmeyi öğrenme ya da öğrenme hakkında düşünme-bilme olarak da ele alınabilecek bu kavramda öğrenciler, öğrenme konusunda bağımsızlık kazanma bağlamında, konsantrasyon sağlama, hedef belirleme ve kendini değerlendirme gibi taktikler kullanırlar. Ayrıca çalgılarında üst seviyeye gelmiş usta müzisyenlerin, çalgılarını çalarken ileri düzeyde üstbilişsel taktikler kullandıkları bilinmektedir. Hallam (2001) müzisyenlerin çalgı çalmadaki üstbilişsel gelişimlerini araştırmış, bu amaç doğrultusunda 22 profesyonel müzisyen ve yaşları 6 ile 18 arasında değişen 55 öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Profesyonel müzisyenlerin çalgı çalma sırasında konsantrasyon, planlama, izleme ve değerlendirme teknik ve yorum boyutlarında geniş üstbilişsel beceriler gösterdikleri görülmüştür. Öğrencilerin üstbilişsel taktiklerinde ise çalgılarında ustalaşmaları ile paralellikler gözlenmiştir.

Çalgı eğitimi sürecinde öğrencilerin açık ve kesin hedeflerinin olması, çalışmasını planlaması konusunda önemlidir. Son yıllarda çalgı çalışma perspektifinden oldukça sıklıkla ele alınmaya başlandığı görülen planlı çalışma (deliberate practice) kavramında, birey için uygun güçlük derecesindeki belirli bir hedefin tanımlanması önem taşımaktadır. Konsantrasyon ve çaba gerektiren planlı çalışmanın gerçekleşebilmesi, hedefin belirlenmesinin yanı sıra dönüt, tekrar ve hataların düzeltilmesi gibi etkinlikler ile mümkün olabilmektedir (Barry ve Hallam, 2002). Konu ile ilgili olarak Rohwer ve Polk (2006), öğrencilerin kullandıkları çalışma taktikleri ile çalgı başarı puanları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırmada katılımcıların kullandıkları çalışma taktikleri açısından dört farklı kategoriye ayırdıkları görülmüştür. Bütüncül, yanlışlarını düzeltmeyenler (çalışmaları sırasında hata yaptıklarında durmamışlardır), bütüncül, hatalarını düzeltenler, (çalışmaları sırasında yalnızca hata yaptıklarında duranlar), analitik, duyarlı (çalışmalarında durarak hatalarını düzeltenler), analitik, önlem alan (çalışmalarındaki bütün hatalarını düzeltmek

için detaylı çalışanlar). Yapılan son test analizleri sonucunda analitik çalışanların, bütüncül çalışanlardan daha iyi puanlar aldıkları görülmüştür. Çalgı çalışmada hataları düzeltme, kendini izleme ve dinleme becerilerinin gelişimi ve kullanımı ile de paralellik göstermektedir.

İlgili alan yazında da görüldüğü üzere çalgı çalışma sürecinin önemi ve bu süreçte kullanılan çalışma taktikleri çalgı başarısında önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında çalgı öğrencilerinin bireysel çalgı çalışmaları sırasında hangi çalışma taktiklerini kullandıklarının belirlenmesi ve öğretmenlerinin derslerde ne tür yönlendirmeler yaptıklarının ortaya çıkarılması onların çalgı başarılarının artırılması açısından önemli görünmektedir. Bu bağlamda ele alınan araştırmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt bulunması amaçlanmıştır:

1. Öğrenciler çalgı çalışma sürecinde hangi taktikleri kullanmaktadır?
2. Öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde çalışma taktiklerini kullanma oranları nedir?
3. Çalgı öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenleri onlara çalgı çalışmaları ile ilgili hangi bilgileri vermektedirler?

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırma Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü ve Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 79 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre dağılımları şu şekildedir: Öğrencilerin %50,6'sı kız, 49,4'ü erkektir, yaşları 18-29 arasında değişmektedir. %34'ü 1. sınıf, %8,9'u 2. sınıf, %27,8'i 2. sınıf %29,1'i 4. sınıf öğrencisidir. 54'ü Eğitim Fakültesi, 25'i Güzel Sanatlar Fakültesi'nde okumaktadır. Günlük çalgı çalışma süreleri 0-7 saat arasında, çalgı dersi başarı puanları ise 55-100 arasında değişim göstermektedir. Öğrenciler çaldıkları çalgı açısından incelendiklerinde ise gitar (%16,7), bağlama (%11,4), kanun (%3,8), piyano (%21,5), flüt (%16,5) keman (%17,7), klarnet (%1,3), viyolonsel (%5,1) viyola (%5,1) şeklinde dağılım gösterdikleri gözlenmektedir. Öğrencilerin çalgı deneyimleri ise 1-16 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Çalgı Çalışma Taktikleri Anketi ile toplanmıştır. Çalgı Çalışma Taktikleri Anketi, öğrencilerin çalgı çalışma sürecindeki davranışlarının betimlenmesi amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiş açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir ankettir. Anketin geliştirilmesi aşamasında, Özmenteş (2007) tarafından geliştirilen Çalgı Çalışma Sürecinde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, çaldıkları çalgı, kaç yıldır çalgı çaldıkları, günlük çalgı çalışma süreleri ve en son çalgı sınavından aldıkları başarı puanı ile ilgili açık uçlu soruları içermektedir. Anketin ikinci bölümü ise çalgı çalışma sürecinde uygulanacak stratejileri (taktikleri) içeren likert tipinde 20 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler, araştırmanın kavramsal bölümünde belirtilen çalgı çalışma zamanının yönetilmesi, bilişsel taktikler ve üst bilişsel taktikler boyutlarına dayandırılmıştır. Anketin 3. bölümünde ise öğrencilerin çalgı öğretmenlerinin bireysel çalışmaları sırasında öğrencilere hangi taktikleri öğrettiklerinin ortaya çıkarılması amacı ile öğrencilere sorulan açık uçlu soru bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veri toplama amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket, belirtilen birimlerde öğrenim gören 88 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrenciler tarafından eksik ve yanlış işaretlenen 9 anket çıkarılmış ve analizler 79 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Anketten elde edilen veriler betimsel istatistik teknikleri (yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum) ile çözümlenmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin çalgı çalışma taktikleri anketine verdikleri yanıtların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Çalgı Çalışmada Kullanılan Taktikler (Ortalama ve Standart Sapmalar)

	N	Min	Max	X	S
Çalgımı her gün düzenli olarak çalışırım (ÇZY)	79	1,00	5,00	3,1013	1,19395
Çalgı çalışma saatlerine çok bağlı kalırım(ÇZY)	79	1,00	5,00	2,4810	0,99821
Çalgı çalışmaya başladığımda yaptığım ilk şey “bu gün en çok neye çalışmam gerekiyor?” sorusunu kendime sormaktır. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,5696	1,20558
Çalgı çalışmamı nasıl planlamam gerektiğini sıklıkla düşünürüm. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,4177	1,12783
Çalgı çalışmamı farklı hedefler için belirli sürelerle bölerim (ÜB)	79	1,00	5,00	3,1772	1,08320
Çalarken hata yaptığım bir bölümü defalarca kere çalışmam gerektiğini düşünürüm. (ÜB)	79	1,00	5,00	4,2405	0,97685
Öğrendiğim bir parçayı zihnimde defalarca kere söylerim. (B)	79	1,00	5,00	4,0759	0,98413
Bir parçayı küçük bölümlere böler ve bunları birer birer çalışırım. (B)	79	1,00	5,00	3,9241	1,08335
Çalıştığım bir parçada zor bir pasajla karşılaştığımda onunla ilgili teknik çalışmalar yaparım. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,9367	1,21256
Bir parçayı değişik tempolarda çalışırım. (B)	79	1,00	5,00	3,7975	1,27480
Çaldığım parçanın form analizini yaparım. (B)	79	1,00	5,00	2,9114	1,20032
Çaldığım parçanın armonik analizini yaparım. (B)	79	1,00	5,00	2,7215	1,19761
Çaldığım bir parçayı zihnimde canlandırabilirim. (B)	79	1,00	5,00	3,7468	1,12624
Bir parçayı çalgım olmadan da sessizce çalışabilirim. (B)	79	1,00	5,00	2,9241	1,26868
Çalışırken sıklıkla durur ve müziğin nasıl olması gerektiğini düşünürüm. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,3797	1,19082
İyi ve kötü yanlarını belirlemek için çalışımı sıklıkla kaydedirim(ÜB)	79	1,00	5,00	2,7468	1,26560
Bir parçayı gördüğümde nerede güçlükle karşılaşacağımı anlayarak çalışmamı ona göre düzenlerim. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,6456	1,02580
Çalışma programıma sadık kalırım. (ÇZY)	79	1,00	5,00	2,7342	1,12898
Çalışım hakkındaki yorumlarını almak için başka bir kişiye sıklıkla çalarım. (ÜB)	79	1,00	5,00	3,0000	1,08604
Çalışmamı bölen her türlü etkenden çoğunlukla korunurum.(Cep telefonumu kapayarak, odanın kapısını kilitleyerek vs.) (ÜB)	79	1,00	5,00	2,9873	1,40049

Bilişsel Taktikler: B, Üst bilişsel Taktikler: ÜB, Çalışma Zamanının Yönetilmesi: ÇZY

Tablo 1 incelendiğinde “çalarken hata yaptığım bir bölümü defalarca kere çalışmam gerektiğini düşünürüm.” ifadesi 4,2405 puan ortalaması ile en yüksek puan ortalamasına sahip maddedir. “Öğrendiğim bir parçayı zihnimde defalarca kere söylerim” maddesi ise 4.0759 puan ortalaması ile ikinci en yüksek puan ortalamasına sahip olan maddedir. “çalgı çalışma saatlerine çok bağlı kalırım” maddesi 2.4810 puan ortalaması ile en düşük puan ortalamasına sahip olan maddedir.

Öğrencilerin çalgı çalışma taktikleri anketindeki maddelere ne ölçüde katıldıklarının ortaya çıkarılması amacıyla yüzde ve frekans dağılımları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Çalgı Çalışma Taktiklerini Kullanma Oranları

	Katılıyorum		Az Katılıyorum		Katılmıyorum	
	%	F	%	F	%	F
Çalgımı her gün düzenli olarak çalışırım	39,2	31	34,2	27	26,6	21
Çalgı çalışma saatlerine çok bağlı kalırım	13,9	11	39,2	31	46,8	37
Çalgı çalışmaya başladığımda yaptığım ilk şey “bu gün en çok neye çalışmam gerekiyor?” sorusunu kendime sormaktır.	57,0	45	22,8	18	20,3	16
Çalgı çalışmamı nasıl planlamam gerektiğini sıklıkla düşünürüm.	54,4	43	25,3	20	20,3	16
Çalgı çalışmamı farklı hedefler için belirli sürelerle bölerim	41,8	33	34,2	27	24,1	19
Çalarken hata yaptığım bir bölümü defalarca kere çalışmam gerektiğini düşünürüm.	83,5	66	11,4	9	5,1	4
Öğrendiğim bir parçayı zihnimde defalarca kere söylerim.	74,7	59	21,5	17	3,8	3
Bir parçayı küçük bölümlere böler ve bunları birer birer çalışırım.	72,2	57	20,3	16	7,6	6
Çalıştığım bir parçada zor bir pasajla karşılaştığımda onunla ilgili teknik çalışmalar yaparım.	70,9	56	15,2	12	13,9	11
Bir parçayı değişik tempolarda çalışırım.	64,6	51	16,5	13	19,0	15
Çaldığım parçanın form analizini yaparım.	32,9	26	32,9	26	34,2	27
Çaldığım parçanın armonik analizini yaparım.	27,8	22	26,6	21	45,6	36
Çaldığım bir parçayı zihnimde canlandırabilirim.	59,5	47	29,1	23	11,4	9
Bir parçayı çalgım olmadan da sessizce çalışabilirim.	27,8	22	39,2	31	32,9	26
Çalışırken sıklıkla durur ve müziğin nasıl olması gerektiğini düşünürüm.	53,2	42	25,3	20	21,5	17
İyi ve kötü yanlarını belirlemek için çalışımı sıklıkla kaydedirim	27,8	22	30,4	24	41,8	33
Bir parçayı gördüğümde nerede güçlükle karşılaşacağımı anlayarak çalışmamı ona göre düzenlerim.	59,5	47	30,4	24	10,1	8
Çalışma programıma sadık kalırım.	25,3	20	31,6	25	43,0	34
Çalışım hakkındaki yorumlarını almak için başka bir kişiye sıklıkla çalarım.	36,7	29	32,9	26	30,4	24
Çalışmamı bölen her türlü etkenden çoğunlukla korunurum.(Cep telefonumu kapayarak, odanın kapısını kilitleyerek vs.)	41,8	33	20,3	16	38,0	30

Tablo 2'ye göre öğrencilerin %83,5 gibi büyük oranı “çalarken hata yaptığım bir bölümü defalarca kere tekrar etmem gerektiğini düşünürüm” ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. “Öğrendiğim bir parçayı zihnimde defalarca kere söylerim” ifadesine katıldığını belirten öğrencilerin oranı %74,7, “bir parçayı küçük bölümlere böler ve bunları birer birer çalışırım” önermesine katıldıklarını belirten öğrencilerin oranı %72,2'dir. “Çalıştığım bir parçada zor bir pasajla karşılaştığımda onunla ilgili teknik çalışmalar yaparım” önermesine katıldıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %70,9 olarak bulunmuştur. “Çalgı çalışma saatlerine çok bağlı kalırım” önermesine katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı % 46,8, “çaldığım parçanın armonik analizini yaparım” önermesine katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı %45,6, “çalışma programına sadık kalırım” önermesine katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı ise %43,0 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın 3. alt problemi, öğrencilerin görüşlerine göre öğretmenlerinin onlara hangi çalışma taktiklerini öğrettiğini ortaya çıkarmaya yöneliktir. Sorulan açık uçlu soruya öğrencilerden 28'i yanıt vermiş, 51 öğrenci ilgili soruyu yanıtlamamışlardır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Görüşlerine Göre Çalgı Öğretmenlerinin Öğrettikleri Çalışma Taktikleri

Genellikle parça üzerinden gidiyoruz ve gerekli bilgileri veriyor.
“Düzenli çalış, parçayı dinle hızına uygun çal, nüanslara dikkat et, bu hafta içi bir ara gel yine dinlet” der.
Teknik bilgiler, yorum yapılacak ve esnetilecek noktalar, hata yapabileceğim bazı noktaları işaretleme, parçayı dinleterek kolay deşifre etme
Teknikleri nasıl kullanmam gerektiğini gösterir.
Çalışmam gereken pasajların ne olduğunu ve nasıl çalışmam gerektiği konusunda örnekleme yaparak anlatır.
Bol bol etüt çalışmam gerektiğini ve kondisyonumu hızlandırmamı söylüyor.
Sıkıntılı pasajları bölerek çalışmamı söyler. Tempoya en yavaş tempo ile başlamam gerektiğini, deşifreyi tamamen sağladıktan sonra aceliteyi sağlamam gerektiğini söyler.
Öncelikle çalacağım etüt veya eseri çok yavaş bir şekilde çalmamı ve ve yavaş yavaş hızlandırmam gerektiğini söyler.
Uzun ses üflemem gerektiğini söyler, gam çalışmalarına önem vermemi söyler
Deşifre yaparken ölçü ölçü çalışmamın daha verimli olacağını söyler
Düzenli ve dikkatli çalışmam gerektiğini söylüyor. Kendimi dinleyerek çalışmam gerektiğini söylüyor. Ne kadar çok çalışmamın değil, ne kadar verimli çalışmam gerektiğinin önemli olduğunu söylüyor.
Farklı ritim kalıpları ile çalışmamı, bol tekrar yapmamı, ölçü ölçü çalışmamı, nüanslara dikkat etmemi söylüyor.
Tempoya, tekniğe, entonasyona ve ritme dikkat edilmesi, hata yapılan yerlerin tekrarlanması gerektiğini söylüyor.
Kondisyon arttırmaya yönelik bilgiler, ritimsel çalışmamı ister vs.
El alıştırmalarım ile başlayıp teknik çalıştıktan sonra parçayı ne şekilde ve ne sıklıkta çalışacağımı anlatır.
Metronom ile sistemli çalışmam gerektiğini söyler
Teknik olarak parçayı nasıl yorumlamam gerektiğini parçayı ne şekilde çalarsam daha iyi olabileceğini söylüyor.
Düzenli çalışmam gerektiğini söyler. Tekniğine uyarak, notaları temiz basarak çalmam gerektiğini söyler. “Önemli olan parçayı tam hızında çalmak değil doğru çalabilmektir” der.
Teknik bilgileri, nasıl çalışmam gerektiğini anlatır.
Pasajları tekrarlamamı belirtir. Düzenli çalışmamı söyler. Bir pasajı yapamadığım zaman anlar ve gerektiği yerde müdahale eder. Genellikle metronomla çalışmamı söyler.
Pasaj olarak çalışmamız gerektiğini ve zor bir ölçüyü defalarca çalışmamız gerektiğini öneriyor.
Kendimi izlemem ve dinlemem gerektiği bilgisi, kontrollü çalışmam bilgisi ve teknikleri.
Enstrümanım ile ilgili eserler dinlemem bilgisi.
Parçayı nasıl çalışmam gerektiğini, nerelere daha çok çalışmam gerektiğini ve parçanın tonları yapısı hakkında.
Zorlandığım pasajların üstünde durmam gerektiğini, ölçü ölçü çalışıp sonradan birleştirmem gerektiğini söyler. Teknik hatalar varsa düzeltir.
Ölçü ölçü bölerek çalışmam gerektiğini ve daha sonra hepsini birleştirerek çalmamı, takıldığım yerleri daha çok kez tekrar ederek çalışmam gerektiğini söylüyor.
Teknik çalışmamı zorlandığım yere çalışmamı, düşük tempoda başlayıp onu yükseltmemi, her gün birkaç saat ayırmamı söylüyor.
Eseri nasıl ve hangi tempoda çalışmam gerektiğini eseri orijinali gibi çalmaya dikkat etmem gerektiğini söyler.
Yavaş çalış tekniğe dikkat et der.

Tablo 3'e göre çalgı öğretmenleri, öğrencilerine derslerde, farklı tempolarda çalışma, teknik çalışma yapma, çalışırken kendini dinleme, ölçü ölçü çalışma ya da zor pasajları belirleyerek çalışma, etüdü ya da eseri nasıl çalışmalarını gerektiği ile ilgili bilgi verme, çalışacakları eser ile ilgili örnekler dinleme, çalışma zamanına dikkat ederek düzenli çalışma yapma gibi konuları öğretmektedirler.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde “Çalarken hata yaptığım bir bölümü defalarca kere çalışmam gerektiğini düşünürüm.” ifadesinin 4,2405 puan ortalaması ile en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Aynı ifadeye ayrıca öğrencilerin %83,5 gibi büyük bir oranı katıldıklarını belirtmişlerdir. Çalgı çalışmada hata yapılan bölümün çalışılması bilinçli çalışma için önemli bir gereklilik olarak görülebilir. Konu ile ilgili olarak Rohwer ve Polk (2006) araştırmalarında çalgı öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktiklerini incelemişlerdir. Burada öğrencileri çalışırken yaptıkları hataları ne derece düzelttikleri ile ilgili olarak değerlendirmişler ve analitik çalışan öğrencilerin çalgılarında daha fazla başarılı oldukları sonucunu bulmuşlardır. Çalgı çalışmada, bu becerinin gelişebilmesi için öğrencinin kendini çok iyi dinlemesi ve hatalarının farkına varabilmesi gerekmektedir. Kendini dinleme becerisinin gelişmesi konsantrasyonun sağlanabilmesi ile mümkün olmaktadır. Sözü edilen bu üst bilişsel taktikler birbirinin devamı ve yordayıcısıdır. Öğrencileri bu üst bilişsel farkındalığa erişmeleri ve bu düşüncenin gelişmesi olumlu olmakla birlikte öğrencilerden elde edilen yazılı cevaplardan anlaşılacağı üzere çalgı öğretmeleri öğrencilerine, derslerde bu konuda hatırlatmalarda bulunmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin bu davranışlarının öğretmenlerinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Öğrenciler ayrıca çalıştıkları eseri küçük bölümlere ayırdıklarını ve birer birer çalıştıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu ifadeye katıldıklarını belirten öğrencilerin oranı %72,2'dir. Aynı maddenin puan ortalaması 3,9241'dir. Alınan yazılı verilerden, bu çalışma taktiği açısından da öğretmenlerinin derslerde onları yönlendirdikleri gözlenmektedir. “Çalıştığım bir parçada zor bir pasajla karşılaştığımda onunla ilgili teknik çalışmalar yaparım” önermesine katıldıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %70,9 olarak bulunmuş ve aynı ifadenin puan ortalaması 3,9367 olarak hesaplanmıştır. Alınan yazılı veriler incelendiğinde, çalgı öğretmenlerinin öğrencilerinin teknik çalışmalarının üzerinde önemle durdukları ve teknik çalışmalarını için onları yönlendikleri anlaşılmaktadır. Çalgıdaki teknik yeterlik olmadan eserin yorumlanabilmesi

mümkün olmamakla birlikte teknik bozukluk fiziksel rahatsızlıklara da sebep olabilmektedir (Özmenteş, 2004). Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin çalgı tekniğine önem vermesi ve teknik çalışmalar yapan öğrencilerin oranının yüksek olması olumludur.

Araştırma bulgularından “öğrendiğim bir parçayı zihnimde defalarca kere söylerim” maddesi ise 4.0759 puan ortalaması ile ikinci en yüksek puan ortalamasına sahip olan maddedir. Aynı ifadeye katıldıklarını belirten öğrencilerin oranı ise %74,7’dir. Burada öğretmenlerin öğrencilerine bu konuda bir yönlendirme yapmadıkları halde öğrencilerin bu bilişsel taktiği yoğun olarak kullandıkları görülmektedir. Zihinsel çalışmanın fiziksel çalışma ile birleştirildiği durumlarda ki çalgı çalışmanın en verimli çalışma olarak görüldüğü göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin bu taktiği kullanmaları da çalgı eğitimi açısından olumlu bir sonuç olarak ele alınabilir.

Araştırmada ayrıca “çalgı çalışma saatlerine çok bağlı kalırım” maddesi 2.4810 puan ortalaması ile en düşük puan ortalamasına sahip olan maddedir. Aynı maddeye katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı %46,8 olarak bulunmuştur. Çalışma programına sadık kalırım önermesine katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı ise %43,0 olarak bulunmuştur. Aynı maddenin puan ortalaması 2,7342 olarak hesaplanmıştır. Çalgı öğretilerinin öğrencilerin düzenli çalışmaları için oldukça yoğun olarak yönlendirmeler yapmalarına karşın, öğrencilerin düzenli ve programlı çalışmadıkları ve çalışma saatlerine çok fazla önem göstermedikleri görülmektedir. Bu durumun sebepleri öğrencinin motivasyon ve tutum gibi kişisel özelliklerine yada okullarındaki genel çalışma anlayışı ve disipline bağlı olabilir. Düzenli çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesi çalgı başarısı için önem taşıyan bir etken olmakla birlikte öğretmenlerin yönlendirmeleri çoğu zaman yeterli olmayabilmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma bulgularından öğretmenlerin öğrencilerine çalgılarını nasıl çalışacakları konusunda yönlendirmelerde buldukları, fakat öğrencilerin görüşlerine göre belirlenen ve bulgularda sunulan bu yönlendirmelerin, bütün çalgı çalışma taktiklerini içermediği görülmektedir. Ayrıca araştırma bulgularından öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde kullandıkları taktikler ile öğretmenlerinin belirttikleri taktiklerin paralellik göstermesi öğrencilerin öğretmenlerinin yönlendirmelerini dikkate aldıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu açıdan bakıldığında çalgı öğretmenlerinin çalışma taktiklerinin eğitimi

konusuna ağırlık vermeleri, derslerinde öğrencilerinin nasıl çalışacaklarını daha detaylı olarak göstermeleri önerisi getirilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin derslerde gösterdikleri çalışma taktiklerinin neler olduğu öğrencilerin görüşlerine göre belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrettikleri taktiklerin neler olduğu, öğrencilerin çalgı çalışma davranış ve yöntemleri ile ilgili neler düşündükleri onların perspektifinden de değerlendirilerek anket ve görüşmeler yolu ile ortaya çıkarılabilir. Ayrıca araştırmada kullanılan çalgı çalışma taktikleri anketi daha geniş bir örnekleme uygulanarak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilebilir. Çalışma taktikleri ile öğrencinin çalgı başarısı ve kişisel özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar yapılabilir. Çalgı çalışmada özellikle hangi taktiklerin kullanımının öğrenci performansını arttırdığının ortaya çıkarılması yolunda araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Barry, N.H. and Hallam, S. 2002. *Practice*. In Parncutt, R., & McPherson, G. (Eds.). *The science and psychology of music performance: Creative strategies for teaching and learning* (151-162). Oxford University Press, USA.
- Coffman, D. D. 1990. Effects of mental practice, physical practice, and knowledge of results on piano performance. *Journal of Research in Music Education*, 38(3), 187-196.
- Duke, R. A., Simmons, A. L. and Cash, C. D. 2009. It's Not How Much; It's How Characteristics of Practice Behavior and Retention of Performance Skills. *Journal of Research in Music Education*, 56(4), 310-321.
- Ericsson, K. A., Krampe, R. T. and Tesch-Römer, C. 1993. The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological review*, 100(3), 363.
- Gholson, S. A. 1998. Proximal positioning: A strategy of practice in violin pedagogy. *Journal of Research in Music Education*, 46(4), 535-545.
- Hallam, S. 2001. The development of metacognition in musicians: Implications for education. *British Journal of Music Education*, 18(1), 27-39.

- Henley, P. T. 2001. Effects of modeling and tempo patterns as practice techniques on the performance of high school instrumentalists. *Journal of Research in Music Education*, 49(2), 169-180.
- Hewitt, M. P. 2001. The effects of modeling, self-evaluation, and self-listening on junior high instrumentalists' music performance and practice attitude. *Journal of Research in Music Education*, 49(4), 307-322.
- Jorgensen, H. 2002. Instrumental performance expertise and amount of practice among instrumental students in a conservatoire. *Music Education Research*, 4(1), 105-119.
- Kageyama, N. 2012. *Does Mental Practice Work?* Retrieved April 22, 2012 from (<http://www.bulletproofmusician.com/does-mental-practice-work/>)
- Miksza, P. 2007. Effective Practice an Investigation of Observed Practice Behaviors, Self-Reported Practice Habits, and the Performance Achievement of High School Wind Players. *Journal of Research in Music Education*, 55(4), 359-375.
- Miksza, P. 2012. The development of a measure of self-regulated practice behavior for beginning and intermediate instrumental music students. *Journal of Research in Music Education*, 59(4), 321-338.
- Miksza, P., Prichard, S., and Sorbo, D. 2012. An Observational Study of Intermediate Band Students' Self-Regulated Practice Behaviors. *Journal of Research in Music Education*, 60(3), 254-266.
- Özmenteş, S. 2004. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Çalışma Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özmenteş, S. 2007. Çalgı Çalışma Sürecinde Özdüzenlemeli Öğrenme İle Duyuşsal Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Ozmentes, S. 2012. Relationships Between Daily Practice Time, Attributions and Performance Level in Instrument Education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 3141-3145.

- Rohwer, D. and Polk, J. 2006. Practice behaviors of eighth-grade instrumental musicians. *Journal of Research in Music Education*, 54(4), 350-362.
- Ross, S. L. 1985. The effectiveness of mental practice in improving the performance of college trombonists. *Journal of Research in Music Education*, 33(4), 221-230.
- Stambaugh, L. A. 2011. When repetition isn't the best practice strategy: Effects of blocked and random practice schedules. *Journal of Research in Music Education*, 58(4), 368-383.
- Topoğlu, O. 2011. *Farklı düzeylerdeki yaylı çalgı öğrencilerinin kullandıkları özdüzenlemeli öğrenme stratejilerinin incelenmesi*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications. 27-29 Nisan, Antalya, Türkiye.

Başvuru: 27.05.2013

Yayına Kabul: 30.12.2013

